

Moldova și Maramureș – microdestinații de relansare a turismului românesc*

Aurelia-Felicia STĂNCIOIU

Academia de Studii Economice, București
stancioiufelicia@hotmail.com

Ion PÂRGARU

Universitatea „Politehnica” din București
pargaruion@yahoo.com

Nicolae TEODORESCU

Academia de Studii Economice, București
teodorescu.nicolae@gmail.com

Anca-Daniela VLĂDOI

Academia de Studii Economice, București
anca.vladoi@gmail.com

Monica Paula RAȚIU

Universitatea Româno-Americană, București
monica.ratiu@yahoo.com

Rezumat. *Întrucât România dispune de o bogată zestre turistică și de un potențial turistic pe măsură, zona turistică a fost concepută ca „modalitate de valorificare superioară și complexă a resurselor turistice, într-o viziune unitară...” (Erdeli, Gheorghilaș, 2006, p. 264), aceasta constituind o preocupare permanentă pentru specialiștii din toate domeniile ce au legătură cu amenajarea turistică. Deși criteriile de selecționare și ierarhizare a atracțiilor turistice au făcut obiectul unor controverse, în privința formelor de turism ce se pot practica în aceste zone, s-a ajuns la concluzii aproape unanime. În vederea asigurării reprezentativității, și ținând cont de faptul că toate regiunile istorice ale României contemporane sunt considerate a fi, în egală măsură, microdestinații cu o „zestre turistică”*

* Lucrarea reprezintă o parte a unei cercetări detaliate în volumul nr. 2/2011.

substanțială, regiunile Moldova (inclusiv Bucovina) și Maramureș au fost comasate, pentru realizarea cercetării prezentate, într-una singură și prezintă, în esență, principalele forme de turism, dar și o parte din tezaurul de zestre românească multimilenară.

Cuvinte-cheie: destinație turistică; microdestinație turistică; imaginea destinației; brand turistic regional; formă de turism; marketingul destinației.

Cod JEL: M31.

Coduri REL: 14F, 14G.

Introducere

Microdestinația turistică Moldova este situată în nord-estul României și cuprinde două regiuni istorice, și anume: Moldova și Bucovina. Se cuvine încă de la început a fi menționat faptul că regiunea istorică Bucovina se regăsește în prezent divizată pe teritoriul a două țări: România (zona adiacentă a orașelor Rădăuți, Suceava, Gura Humorului, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Siret și Vicovu de Sus) și Ucraina (Cernăuți, Cozmeni, Zastavna, Vășcăuți, Vijnița, Sadagura și Storojineț). Sub aspect administrativ-teritorial microdestinația turistică Moldova cuprinde pe teritoriul României moderne județele: Galați, Vrancea, Bacău, Vaslui, Neamț, Iași, Suceava și Botoșani. Între orașele importante ale acestei regiuni se numără: Bacău, Bârlad, Botoșani, Dorohoi, Focșani, Galați, Huși, Iași, Pașcani, Piatra Neamț, Roman, Suceava, Târgu Frumos și Vaslui.

Nordul Moldovei adăpostește importante monumente eclesiastice de artă feudală construite, în majoritate, de foști domnitori și boieri moldoveni (Mușatinii, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Alexandru Lăpușeanu etc.): Mănăstirea Voroneț, Mănăstirea Humor, Mănăstirea Sucevița, Mănăstirea Putna, Mănăstirea Arbore, Mănăstirea Dragomirna, Mănăstirea Pătrăuți, Mănăstirea Probota etc., acestea constituind adevărate mărturii ale permanenței credinței strămoșești. Această microdestinație turistică găzduiește și numeroase case memoriale ale unor personalități precum: Ion Creangă (Iași), Mihai Eminescu (Ipotești), Vasile Alecsandri (Mircești), George Enescu (Liveni), Nicolae Labiș (Mălini), Ciprian Porumbescu (Stupca). Alături de turismul religios, recreerea și cura se practică sporadic, în zonele periurbane (agrementul) și în arealele cu ape minerale (activitățile balneare), iar o formă larg răspândită este cea a turismului de tranzit, practicat de numeroși turiști externi, proveniți din Republica Moldova și Ucraina (Cocean, 2010, p. 225).

Asemănător regiunii istorice Bucovina, regiunea istorică Maramureș se întinde în prezent tot pe teritoriul celor două țări: România (partea de nord-est a județului Maramureș) și Ucraina (estul regiunii Transcarpatia, cuprinzând raioanele: Raia, Slatina, Teceu și Hust). Pe teritoriul României moderne, din punct de vedere administrativ-teritorial, microdestinația turistică Maramureș acoperă județele Satu Mare și Maramureș. Între principalele orașe se numără: Baia Mare, Borșa, Satu Mare, Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus.

Microdestinația Maramureș este recunoscută pentru peisajul spectaculos și încântător pe care îl oferă turiștilor, pentru tradițiile și obiceiurile ce au dăinuit de-a lungul anilor, dar și pentru bisericile din lemn, exemple remarcabile de arhitectură ortodoxă, opt dintre acestea fiind incluse în Patrimoniul Mondial al UNESCO în anul 1999. Cimitirul Vesel de la Săpânța

constituie o importantă atracție turistică, devenit celebru datorită crucilor mormintelor viu colorate și epitafulurilor de pe acestea.

În cele ce urmează, regiunile istorice Moldova (inclusiv Bucovina) și Maramureș vor fi tratate exclusiv din perspectiva teritoriului românesc.

Cadrul operațional

Cercetarea desfășurată în perioada octombrie–decembrie 2010 – ianuarie 2011 pe un eșantion de 1.887 de tineri, cu vârsta cuprinsă între 20-24 de ani, cu studii superioare în curs, a avut ca scop identificarea măsurii în care percepțiile rezidenților din diferite regiuni ale României cu privire la microdestinațiile Moldova și Maramureș ajută la construcția identității în elaborarea strategiei de marketing al destinației.

Conform clasificării formelor de turism propuse de Organizația Mondială a Turismului (OMT/ONU) în anul 1979, și având la bază motivațiile alegerii destinației (turismul de afaceri și motive profesionale, turismul balnear, turismul cultural, turismul de loisir, recreere și odihnă, vizite la rude și prieteni și alte forme de turism), respondenții au putut alege principala formă de turism predominantă practică în regiunile Moldova și Maramureș.

În ceea ce privește repartitia formelor de turism pentru cele două microdestinații, rezultatele se prezintă după cum urmează: 61,2% dintre respondenți au considerat *turismul cultural* ca fiind reprezentativ pentru cele două regiuni, 30,3% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*, 3,6% au ales *turismul balnear*, 3,0% au optat pentru *vizite la rude și prieteni*, 1,6% s-au pronunțat pentru *alte forme de turism*, în vreme ce 0,3% dintre respondenți au optat pentru *turismul de afaceri și motive profesionale* (figura 1).

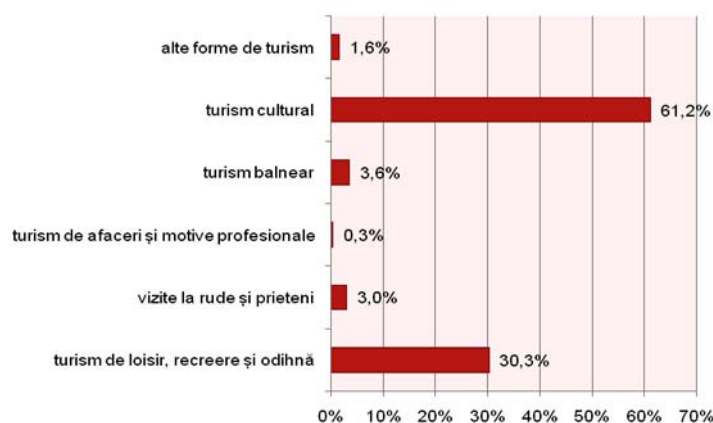

Figura 1. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș

Luând în considerare regiunile de proveniență ale respondenților, se poate observa că *turismul cultural* își păstrează constant prima poziție ca formă de turism predominantă pentru cele două regiuni istorice, fiind urmată de *turismul de loisir, recreere și odihnă*. Pe ultimul loc s-a clasat frecvent turismul de afaceri și motive profesionale, excepție făcând respondenții cu regiunea de origine Muntenia, situație în care ultimul loc a revenit altor forme de turism. În structura regională stabilită, situația se prezintă astfel (tabelul 1):

1) regiunea de proveniență Muntenia (figura 2):

- 63,5% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile istorice Moldova și Maramureș *turismul cultural*;
- 28,9% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
- 3,9% au ales turismul balnear;
- 3,1% au optat pentru vizite la rude și prieteni;
- 0,4% au ales turismul de afaceri și motive profesionale;
- 0,2% dintre respondenți – alte forme de turism;

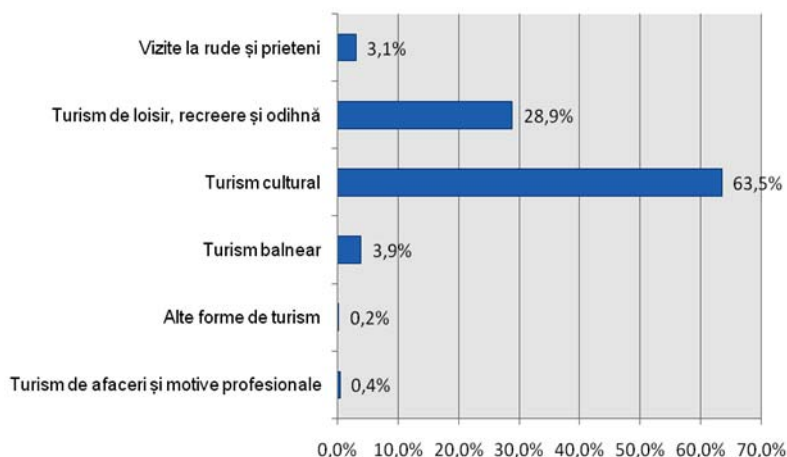

Figura 2. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Muntenia

2) regiunea de proveniență Oltenia (figura 3):

- 62,9% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile istorice Moldova și Maramureș *turismul cultural*;
- 30,1% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
- 3,5% au ales turismul balnear;
- 1,8% au optat pentru alte forme de turism;
- 1,3% au ales forma de turism vizite la rude și prieteni;
- 0,4% dintre respondenți au optat pentru turismul de afaceri și motive profesionale;

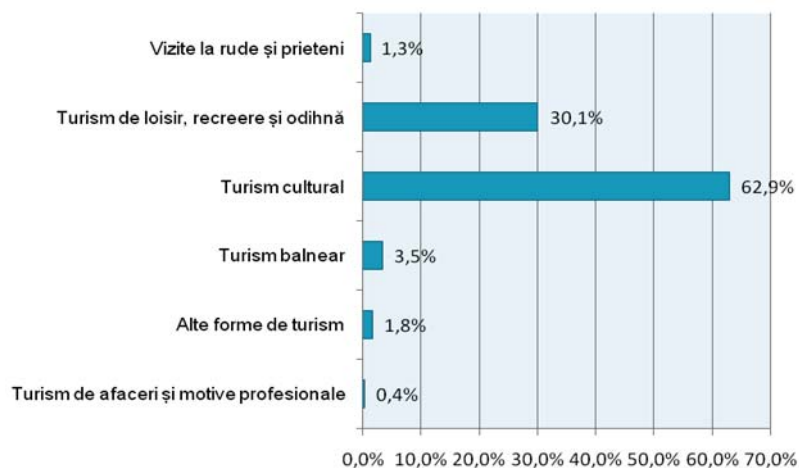

Figura 3. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Oltenia

3) regiunea de proveniență Banat-Crișana (figura 4):

- 48,3% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile istorice Moldova și Maramureș *turismul cultural*;
- 29,2% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
- 12,4% au ales turismul balnear;
- 5,6% au optat pentru alte forme de turism;
- 3,4% au ales forma de turism vizite la rude și prieteni;
- 1,1% dintre respondenți au optat pentru turismul de afaceri și motive profesionale;

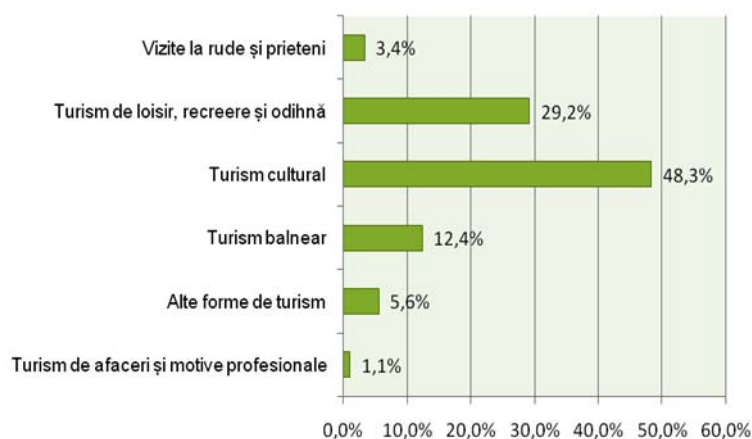

Figura 4. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Banat-Crișana

4) regiunea de proveniență Transilvania (figura 5):

- 53,6% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile istorice Moldova și Maramureș *turismul cultural*;
- 38,4% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
- 4,2% au ales turismul balnear;
- 2,1% au optat pentru vizite la rude și prieteni;
- 1,3% au ales alte forme de turism;
- 0,4% dintre respondenți au optat pentru turismul de afaceri și motive profesionale;

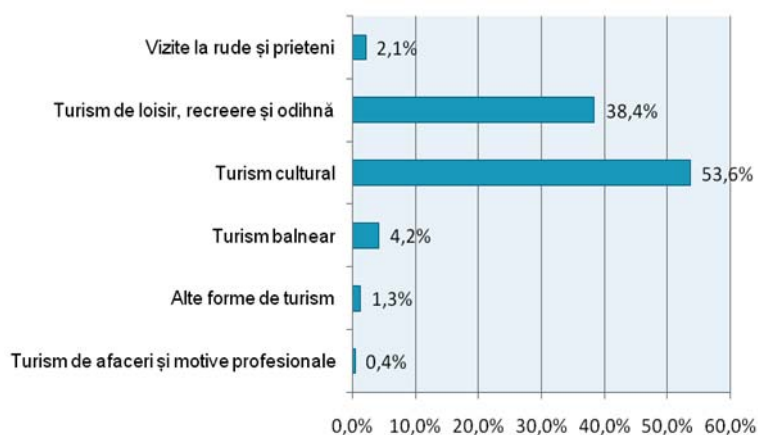

Figura 5. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Transilvania

5) regiunea de proveniență Bucovina (figura 6):

- 59,4% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile istorice Moldova și Maramureș *turismul cultural*;
- 30,8% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
- 3,8% au ales turismul balnear;
- 3,0% au optat pentru alte forme de turism;
- 2,2% au ales vizite la rude și prieteni;
- 0,8% dintre respondenți au optat pentru turismul de afaceri și motive profesionale;

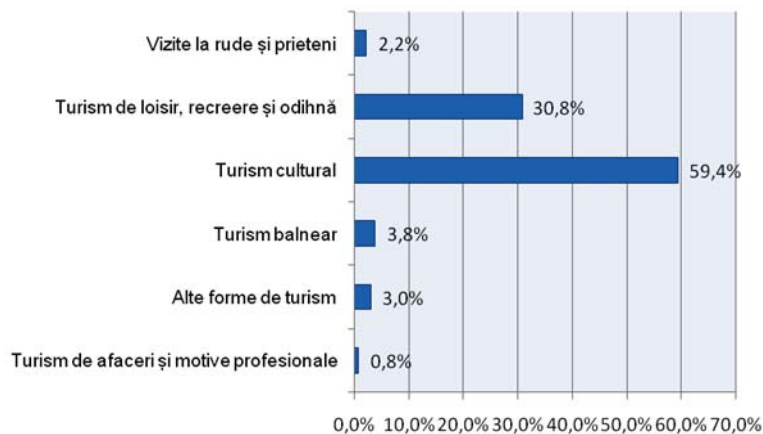

Figura 6. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Bucovina

- 6) regiunea de proveniență Moldova și Maramureș (figura 7):
- 52,5% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile lor *turismul cultural*;
 - 37,8% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
 - 5,5% au ales turismul balnear;
 - 2,3% au optat pentru vizite la rude și prieteni;
 - 1,4% au ales alte forme de turism;
 - 0,5% dintre respondenți au optat pentru turismul de afaceri și motive profesionale;

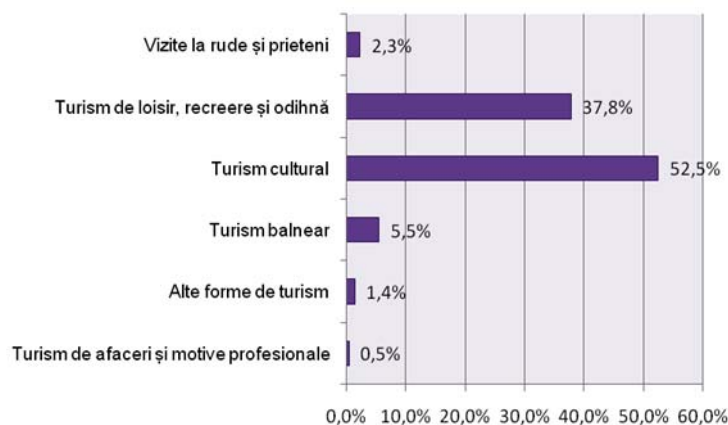

Figura 7. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Moldova și Maramureș

7) regiunea de proveniență Dobrogea (figura 8):

- 65,0% dintre respondenți au ales ca formă de turism reprezentativă pentru regiunile Moldova și Maramureș *turismul cultural*;
- 20,6% au optat pentru *turismul de loisir, recreere și odihnă*;
- 6,9% au ales turismul balnear;
- 4,4% au optat pentru alte forme de turism;
- 2,5% au ales forma de turism vizite la rude și prieteni;
- 0,6% dintre respondenți au optat pentru turismul de afaceri și motive profesionale.

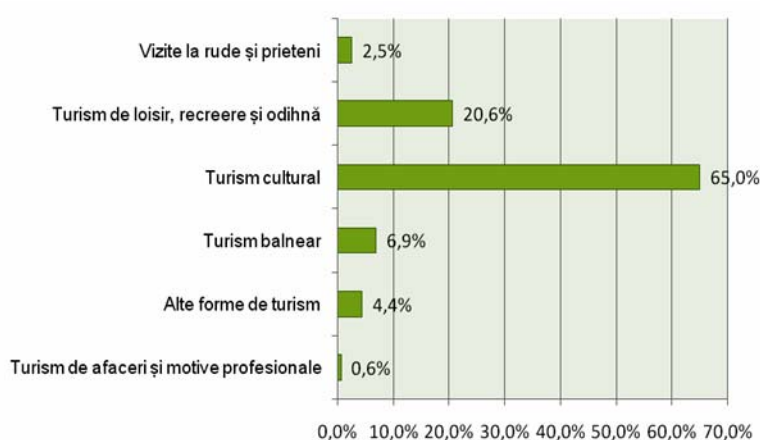

Figura 8. Repartiția formelor de turism pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș.
Regiune de origine respondenți: Dobrogea

Tabelul 1

Distribuția răspunsurilor în funcție de formele de turism și regiunea de proveniență a respondenților (%)

Regiune proveniență respondenți	Turism de afaceri și motive profesionale	Alte forme de turism	Turism balnear	Turism cultural	Turism de loisir, recreere și odihnă	Vizite la rude și prieteni
Muntenia	0,4	0,2	3,9	63,5	28,9	3,1
Oltenia	0,4	1,8	3,5	62,9	30,1	1,3
Banat – Crișana	1,1	5,6	12,4	48,3	29,2	3,4
Transilvania	0,4	1,3	4,2	53,6	38,4	2,1
Bucovina	0,8	3,0	3,8	59,4	30,8	2,2
Moldova și Maramureș	0,5	1,4	5,5	52,5	37,8	2,3
Dobrogea	0,6	4,4	6,9	65,0	20,6	2,5

Opțiunea respondenților pentru *turismul cultural* ca formă de turism reprezentativă pentru microdestinațiile Moldova și Maramureș se datorează îndeosebi faptului că cele două regiuni istorice sunt binecunoscute mai ales ca

locuri de pelerinaj, așadar destinate practicării turismului religios. Microdestinația Maramureș este recunoscută pentru bisericile din lemn, în vreme ce microdestinația Moldova găzduiește numeroase mănăstiri ctitorite de domnitori și boieri moldoveni, multe dintre acestea dispunând de câte o culoare specifică: Mănăstirea Voroneț (albastru), Mănăstirea Humor (roșu), Mănăstirea Sucevița (verde), Mănăstirea Moldovița (galben), Mănăstirea Arbore (combinație de culori).

Asocierile referitoare la resursele naturale și antropice pe care respondenții le-au atribuit celor două microdestinații turistice, Moldova și Maramureș, sunt prezentate, în ordinea importanței lor, în figura 9.

A. POTENȚIALUL NATURAL	% respondenți
<i>relief</i> : Podișul Moldovei, Câmpia Moldovei, Subcarpații Moldovei, Podișul Sucevei, Podișul Central Moldovenesc, Podișul Bârladului, Carpații Maramureșului și Bucovinei, Munții Bârgău, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Oaș, Obcina Feredeului, Obcina Mare, Munții Rodnei, Munții Tibleș etc.	3,3
<i>climă/elemente climatice</i> : aer de munte, ierni aspre, crivăț.	0,7
<i>hidrografie</i> : râul Prut, râul Siret, râul Tisa, râul Iza, râul Vișeu, Cascada Cailor etc.	1,0
<i>floră și faună</i> : Parcul Natural Munții Maramureșului, Rezervația Naturală Creasta Cocoșului.	0,4

B. POTENȚIALUL ANTROPIC	% respondenți
<i>vestigii istorice și monumente de artă</i> : Cetatea Neamț, Cetatea de Scaun a Sucevei, Palatul domnitorului A.I. Cuza de la Ruginoasa, statuia lui Ștefan cel Mare (Iași) etc.	2,8
<i>elemente de etnografie și folclor</i> : muzică populară, costume populare, dansuri populare, gastronomie, obiceiuri și tradiții, olărit, țesut, încondeierea ouălor etc.	16,4
<i>muzee și case memoriale</i> : casa memorială Ion Creangă (Humulești), Bojdeuca Ion Creangă, casa memorială Mihai Eminescu (Ipotești), casa memorială George Enescu (Liveni), casa memorială Ciprian Porumbescu (Stupca), casa memorială Mihail Sadoveanu (Vânători Neamț, respectiv Iași), Palatul Culturii (Iași), Muzeul Mihai Eminescu, Muzeul de Istorie (Suceava) etc.	6,4
<i>instituții culturale – artistice</i> : biserici din lemn, Mănăstirea Putna, Mănăstirea Moldovița, Mănăstirea Dragomirna, Mănăstirea Trei Ierarhi, Mănăstirea Sucevița, Mănăstirea Humor, Mănăstirea Arbore, Mănăstirea Bârsana, Mănăstirea Văratec, Mănăstirea Golia, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Mănăstirea Galata, Mănăstirea Cetățuia, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” (Iași), Filarmonica (Iași) etc.	34,5
<i>evenimente</i> : Serbările Zăpezii (Borșa), Sărbătoarea Narciselor (Repedea), Serbările Vișeului (Vișeu de Sus), Sânzieni, Serbările Cavnicului (Cavnic), Festivalul internațional de nunți (Vadu Izei) etc.	2,9
<i>construcții contemporane</i> : Cimitirul Vesel, Grădina Botanică (Iași), Parcul Copou (Iași), Universitatea „A.I. Cuza” din Iași etc.	12,5
<i>așezări umane</i> : Iași, Galați, Suceava, Botoșani, Baia Mare, Satu Mare, Bacău, Vaslui, Piatra Neamț, Vatra Dornei, Bârlad, Fălticeni, Rădăuți, Pașcani, Târgu Frumos, Huși, Roman, Seini, Sighetu Marmăției, Slănic Moldova, Băile Borșa, Baia Sprie etc.	9,3

C. ALTELE	% respondenți
<i>personalități</i> : Ștefan cel Mare, Alexandru Ioan Cuza, Ion Creangă, Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Mihail Sadoveanu, Nadia Comăneci.	2,2
<i>alte elemente/aspecte</i> : prima universitate, porțile maramureșene, albastru de Voroneț, mocănița, „unde s-agață harta-n cui” etc.	7,6

Sursa: adaptat după Minciu, R. (2001). *Economia turismului*, Editura Uranus, București, p. 161.

Figura 9. Structura potențialului turistic al regiunilor Moldova și Maramureș

Concluzii

Din cercetare a rezultat că *turismul cultural* este forma de turism preponderentă pentru regiunile Moldova și Maramureș, cele două microdestinații turistice fiind de mai mult timp intens promovate ca locuri de pelerinaj, dar și ca areale românești în care obiceiurile și tradițiile au rămas vii, intacte, în pofida trecerii timpului.

Comparativ cu alte regiuni istorice românești, regiunea istorică Moldova este considerată cea mai săracă în stațiuni turistice din țară, aspect ce trebuie luat în calcul în orice strategie de dezvoltare a turismului, cu atât mai mult cu cât, în perspectivă, fluxurile turistice dinspre estul Europei se vor întehi (prelucrat după Cocean, 2010, p. 225).

De asemenea, pentru o evaluare cât mai corectă a microdestinațiilor turistice Moldova și Maramureș, este necesară efectuarea de cercetări similare și pentru celelalte categorii de populație, de diferite vârste și cu niveluri diferite de educație.

Bibliografie

- Cocean, P. (2010). *Patrimoniul turistic al României*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
- Datculescu, P. (2006). *Cercetarea de marketing*, Brandbuilders Grup, București
- Dobrea, R.Z., Ștefănescu, A.N., „Analiza competitivității industriei turistice din România în contextual globalizării economice”, *Economia seria Management*, 11(1), 2008, pp. 40-54
- Echtner, C.M., Ritchie, J.R.B., „The Meaning and Measurement of Destination Image”, *Journal of Tourism Studies*, 2(2), 1991, pp. 2-12
- Erdeli, G., Gheorghilaș, A. (2006). *Amenajări turistice*, Editura Universitară, București
- Fan, Y., „Branding the nation: What is being branded?”, *Journal of Vacation Marketing*, 12(1), 2006, pp. 5-14
- INSSE (Institutul Național de Statistică), „Populație; Educație”, în *Anuarul statistic 2009* <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2009.ro.do> (accesat la 05.10.2010)
- Kapferer, J. (1997). *Strategic brand management*, Kogan Page, Great Britain
- Minciu, R. (2001). *Economia Turismului*, Editura Uranus, București
- Morgan, N., Pritchard, A. (2001). *Advertising in Tourism and Leisure*, Butterworth-Heinemann, Oxford, UK
- Neguț, S. (2011). *Geografia umană*, Editura Academiei Române, București
- Pike, S., „Destination Image Analysis: A Review of 142 Papers from 1973-2000”, *Tourism Management*, 23(5), 2002, pp. 541-549

Ritchie, J.R.B., Ritchie, J.B.R., „The Branding of Tourist destination. Past Achievements and Future Challenges”, *Proceedings of the 1998 Annual Congress of the International Association of Scientific Experts in Tourism, Destination Marketing: Scopes and Limitations*, edited by Peter Keller, Marrakech, Morocco: International Association of Scientific Experts in Tourism, 1998, pp. 89-116

World Travel & Tourism Council (2011). „Economic Impact Data and Forecasts”
http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Economic_Research/(accesat la 04.01.2011)

World Travel & Tourism Council (2011). „Travel & Tourism Economic Impact. Romania”
http://www.wttc.org/bin/pdf/original_pdf_file/romania.pdf (accesat la 04.01.2011)